Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, 1937-05-07, iš Kauno – į Tilžę

Mielas Juozapai, / 1) Su vandeniu – dar vis tebeina kompanjonų derybos.

Mielas Juozapai,

1) Su vandeniu – dar vis tebeina kompanjonų derybos. Inž. Mikšys [1] labai smarkiai tavo interesus gina. Ir yra dėl ko. Mat mano tiesioginis kaimynas (kartu pirkom sklypą!) kap. Penčyla [2] pasirodė esąs tikras Pančeka. Dalykas yra toks. Jeigu tau [3], Dabušiui [4] ir Mikšiui reikėtų vandenį prisijungti nuo miesto pravedamos magistralės – tai brangiai kainuotų, reikia tuomet dėti švininiai vamzdžiai, – tavo sklypas toli gi nuo magistralės! Bet jeigu „skaitlininką“ pastatyti arti magistralės, tai toliau galima vesti jau geležiniai cinkuoti vamzdžiai, ir tai kainuoja 3–4 kartus pigiau. Tokį „skaitlininką“ galima būtų pastatyti arba mano namuose, arba Penčylos. Mano namai geriausiu atvėju bus kitą rudenį tiktai, o Penčyla – jau stato, patogiausia būtų jo namuose, bet jis kažkodėl ėmė ir užsispyrė – nesutinka priimti „skaitlininką“. Vedu su juo ilgas derybas, koliojuos, kaip mokėdamas, bet kol kas dar nepaaiškėjo, ar jis sutiks, ar nesutiks. Inž. Mikšys grūmoja pats išsibraukti iš prašymo, išbraukti Dabušį ir Tave, – tuo ir Penčyla liks be vandens, nes be jūsų parašų miesto valdyba neves vandens. Tat derybos eina. Jeigu su tuo durniu nepavyks susikalbėti, tai reikės vesti pro mane. Tai yra: aš prisijungiu prie magistralės, o jūs skaitliuką statote pas mane. Iš to tu nieko nenustoji, nes tau dar nereikia, – nustoja Mikšys ir Dabušis, nes šiemet dar vandens neturės. Kai baigsiu derybas – pranešiu.

2) Tavo sklypui yra nuomininkai. P. Bronė [5] kažkokiai bobutei, gyvenančiai pas Reinhardą, pažadėjo leisti ganytis ožkai. O pas mane kreipėsi Dabušis, prašydamas patarpininkauti, – jis norėtų ganyti karvę ar net bulbes [1r] // [1v] // pasodinti. Bobutė siūlo už ožkos ganyklą 20 Lt, o Dabušiui aš pasiūliau (dar nežinodamas, kad p. Bronė leido ožką ganyti), kad jis duotų tau mėšlo žemei tręšti – mėšlo jis turi. Tai dabar spręsk, – ir greitai man pranešk, ką pasirenki. Aš taip samprotaučiau: geriausia būtų, kad Dabušis sodintų bulves, – sodindamas turės jau savaime dėti mėšlo, ir, kas svarbiausia, purens žemę, gerins. Paskui – dar duos mėšlo. Bulves sodinti būtų galima leisti visame sklype, net toje vietoje, kur bus namai. Statant namus vis tiek viršutinis žemės sluoksnis nusikas, ir juodžemis bus galima suversti į daržą ir darželį, – ten pagerės žemė ir šiek tiek pasikels sklypo lygmuo. Jeigu dėl bulvių sodinimo neišeitų reikalas, tai geriau leisti karvei ganytis, – šiek tiek tręš, ir santykių palaikymo atžvilgiu bus geriau, – jei Penčyla nesutiks dėl skaitlininko, tai tavo vandentiekis eis per Dabušio sklypą. Čia reikalingas tavo skubus atsakymas.

3) Dėl žemės tręšimo – ruošimo yra du būdai. Vieni iš karto duoda stambų mėšlo sluoksnį ir aparia. Kiti deda mažiau mėšlo, aparia – ir tai dar kelis kartus pakartoja. Zubovas [6] (agron. tėvas) mums patarė antrąjį būdą. Vežant mėšlą į tavo sklypą reikėtų nužymėti vieta, kur bus namai ir kiemas, kur bus kelias ir takeliai, ten, žinoma, nereikėtų mėšlo vežti, – bereikalingos išlaidos. Man rodos, tokį planą jums patiems reikia nustatyti, ir paskui būtų architekto uždavinys nurodytoj vietoj pastatydinti tinkamus namus, – vietos parinkimas ne visuomet būtų gera palikti architektui. Pažymėjus namų ir kiemo vietą – likusią dalį būtų galima tręšti – ruošti žemę sodui. Paruošti galima per kelius metus – ir jums laikas būtų pradėti tai daryti. [2r] // [2v] //

4) Kadangi iš dviejų pusių yra artimų kaimynų namai (Dabušis ir Sakavičius [7]), tai reikia nuo jų izoliuotis – ir kad būtų jaukiau. Čia aukšta tvora jaukumo nesudarys. Aš siūlyčiau padaryti gana aukštą 2–2 1/2 – net 3 metrų gyvatvorę, amžinai žalią. Tam reikalui geriausia tiktų tujos (aukštos, piramidinės tujos – gana šlykštus daiktas, bet gyvatvorei – puikus!). Kadangi su statyba tu laiko dar turi, tai gali sodinti mažesnes – ir palaukti, kol užaugs (mažesnės – ir prigyja geriau). Dabar man pranešė, Raudondvary mažos tujos – po 30 cnt kelmas. Po 4–5 metų – visai puikiai atrodys. Sodina jas kas 1 metr, bet kad nori – gali ir tankiau. Tat apskaičiuok, kiek kainuos toji gyvatvorė. Dabar,

pavasarį, sodinti jau, rodos, pavėluota, bet šį rudenį gyvatvorė būtinai reikėtų pradėti, – statybai gi ji nieko nepakenks! Prie tokios gyvatvorės sklypas atrodys visai jaukiai. Pas Sakavičius kaimynystėj – auga sodas, pas Reinhartą [8] – sodas, pas šiaurinį kaimyną – sodas. Vienintėlis – Dabušis gadina vaizdą. Tai čia reikia gyvatvorė paleisti aukščiau – iki kokių 3-jų metrų, – atskirs ir nebus matyti tos jo chalupos. Iš Dabušio pusės galima leisti aukštesnė gyvatvorė, kadangi čia eis tavo kelias į garažą ir šešėlis nuo gyvatvorės niekam nekenks. Man rodos, kad pas jus gali susidaryti visiškai jaukus sklypas. Žinoma, jei nebus gyvatvorių, o paprastos menkos tvoros – tai labai jauku negali būti! Visa bėda, kad jūs iki šiol vis dar neišplanuojat sklypo – nenusistatot, kur ką darysit. Tai būtinai reikia padaryti. Nesusikalbi su architektais – išplanuok pats, paliksi namams vietą, o toje vietoje architektas turės tinkamai suplanuoti namą. Namas bus nedidelis, nieko ypatingo čia ir architektas nesugalvos, – nieko nepagadinsi, pats sklypą suplanuodamas. Tai reikia padaryti. [3r] // [3v] //

5) Suplanuok sklypą, o rudenį aš tau užusodinsiu gyvatvorę. Galima būtų pasodinti jau ir vyšnių, agrastų, serbentų… Būtų gerai, kad p. Bronė (rašai, greit atvažiuos) atvažiuotų jau su išplanuotu sklypu. Ir štai dar kas. Kaune, Žaliakalny, aš mačiau porį medinių namų, vieno aukšto, – baisiai man jie patinka, – manau, kad ir jums jie patiktų, – nieko kito ir jums gi nereikia. P. Bronei parodyčiau aš tuos namus, – (nežinau tik, kas ten gyvena) – gal ir namų statytojo klausimas greičiau išsispręstų. Tik dabar mediniai namai labai pabrango. Ar jau nusistatėte: medinius ar mūrinius norite? Mūrinių tinkamo pavyzdžio – nemačiau. Tai yra, mačiau, bet jie labai brangūs, o mediniams – aš tikras esu, kad tie mano matyti pavyzdžiai ir p. Bronei patiks.

Taigi tegu p. Bronė atvažiuoja su aiškiu nusistatymu, ir sklypą išmatuosime, ir bent apytikriai nustatysime, kas kur reikia daryti.

O dėl sklypo išnuomavimo bobutei su ožka ar Dabušiui su karve (geriausia būtų, kad jis bulves sodintų, – tai būtų didelė sklypui nauda!) – reikalingas jau skubus tavo atsakymas.

Beje, su p. Brone galėčiau pavažiuoti ir į Raudondvarį pažiūrėti tujų ar kitokių krūmų gyvatvorėms. Pirkti reikia Raudondvary, ten Ž. ūkio ministerijos medelynas, miesto sodininkystėj Kaune 5–10 kartų viskas brangiau.

Laukiu atsakymo.

Tavo Balys [9]

Kaunas geguž. 7 d. [10] [4r] // [4v] //

KOMENTARAI

[1] Mikšys Liudas (1888–1968) – statybos inžinierius, hidrotechnikos ir vandentiekio specialistas. Balio Sruogos kaimynas Kaune, Žaliakalnyje, sklypo Ramiojoje gatvėje Nr. 3 savininkas.

[2] Kazimieras (Kazys) Penčyla (1892–1975) – karininkas, kapitonas. Balio Sruogos kaimynas Kaune, Žaliakalnyje, sklypo Ramiojoje gatvėje Nr. 9 savininkas.

[3] Juozapas Sruoga (1886–1957) – vyriausias Balio Sruogos brolis. Teisininkas, diplomatas, Užsienio reikalų ministerijos tarnautojas, 1934–1940 m. Lietuvos konsulas Tilžėje. Balio Sruogos kaimynas Kaune, Žaliakalnyje, sklypo Ramiojoje gatvėje Nr. 7A šeimininkas.

[4] Stasys Dabušis (1889–1974) – kalbininkas, vertėjas. 1927–1938 m. Švietimo ministerijos Knygų leidimo komisijos darbuotojas. Balio Sruogos kaimynas Kaune, Žaliakalnyje, sklypo Ramiojoje gatvėje Nr. 9 savininkas.

[5] Bronė Jazbutytė-Sruogienė (1896–1950) – Juozapo Sruogos žmona, sklypo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, savininkė.

[6] Vladimiras Zubovas (1887–1959) – agronomas, ūkininkas, architekto Vladimiro Zubovo (1909–2007) tėvas.

[7] Juozapas Sakavičius (g. 1901) – Kauno daržininkas, buvęs Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris. Balio Sruogos kaimynas Kaune, Žaliakalnyje, sklypo Ramiojoje gatvėje Nr. 7 savininkas.

[8] Teodoras Reingardas (1883–1947) – 1937 m. – jūrininkas, karininkas, inžinierius, projektavęs namus, prižiūrėjęs statybos darbus, matininkas. Balio Sruogos kaimynas Kaune, Žaliakalnyje, sklypo Ramiojoje gatvėje Nr. 11 savininkas.

[9] Balys Sruoga (1896–1947) – Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas; nuo 1932 m. – profesorius. Sklypo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 9B, savininkas.

[10] Juozapo Sruogos laiškas – atsakymas neišliko.